

Izhaja ob 4. vjetrju.
Stanje mesечно Din 45—; za inozemstvo Din 40— neobvezno.

Oglas po tarifu.

Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
štev. 16/1. — Telefon štev. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knafovi ul. št. 5/1. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Ljubljana, 11. decembra.

Poslanec Puceli bo s svojo politiko preje žalostno končal, predno se mu posreči dokopati se do odločilnejše besede v «Hrvatsko - seljačkem» klubu. Kmalu ne bo imel v Sloveniji nikogar več, ki bi mu verjal, da nam bo Radičeva torba kakor pomagala. Razočaranje prihaja celo za samo SKS, da je šla slepo za gosp. Puceljem in ne bo dolgo, ko bo njegove politične slave konec.

Poslanec Puceli še ni minister, tudi državni podstatnik ne: pač pa je po izlavi gosp. Stjepana Radiča že »napol« v laži. Čeravne je to bila le zlobno - Žagava zafrakacija srčnih bolečin gosp. Pucelja, je vendar v tej besedi jedro resnice. Gosp. Puceli prevzema politično odgovornost z dejanijs, ki bi jih treba ne bilo niti, če bi bil popolnoma v vladu. Kot član finančnega odbora igra ulogo brezpojognega zagovornika režimske finančne politike in to brez ozira na posebne inutne interese naše pokrajine.

A ne samo to! Kjer le more pokvari s svojim vtikanjem še to, kar bi se dalo sicer dobrega doseči za nas. Tako n. pr. je prizadeval v razpravi o dvanajstih Ljubljaničanom veliko škodo. Za tekoče leto znača najemnina v Ljubljani okroglo 10 milijonov Din, od katere je plačati na davkih okoli 7 milijonov Din. Ako bi najemnina ostala v l. 1926, v isti višini, bi se po predlogu dr. Žerjavovega četudi je prej nant je pristal, bi znašalo obdavčenje za okroglo 1/4 milijona več. Ker pa se bo l. 1926, vzel za podlago obdavčenja izdatno večja najemnina kot leta 1925, se sme opravičeno računati, da je gosp. Puceli s svojim vmešavanjem oškodoval Ljubljaničane za 1 milijon Din. Od tega niso prizadeti le hišni posestniki, marveč tudi najemniki, ker so končno vsaka davčina v večji ali manjši meri prevale od enega na druga.

Nočemo preiskovati, zakaj je gosp. Puceli storil, kar je storil. Nujen interes države ni bil, da iz Ljubljane potegne en milijon davkov več. Kakšni razlogi so vodili gosp. Pucelja, ni povsem jasno, verjetno je, da je hotel nekaj pokazati, a ker mu manika sposobnosti, mu je, kakor običajno, zoper enkrat grdo spodeljelo. Vsekakor stoji, da je ali iz zlobe ali iz nesposobnosti ali iz kratkovidnosti Ljubljano znatno oškodoval.

Včeraj je posl. Pucelj v carinski sekiji finančnega odbora nastopil celo proti živiljenskim interesom kmetov, torej tisteža sloja, katerega protektor in odrešenik pravi da je. Z načrtom vremeno je zagovarjal, naj kmet plačuje carino pri uvozu plugov, ki se za kmeto najpotrebeši in najprimitivneši pripomogek. Pobjal je zato predlog samostojnega demokrata Demetrovića in prav nič ga ni ganilo, ko se mu je očitalo »kmečko demokracijo«, ki jo imajo on ter drugi radičevci vedno na jeziklu. Odprava uvozne carine pa je tako socijalno-ekonomsko pravična stvar, da je morala v finančnem odseku zmagati. Gosp. Pucelj je s svojim proti kmetskim interesom naperjenim predlogom propadel in celo njezini ožji režimski tovariši so ga puštili na cedilni.

Nerazumljivo je, zakaj je gosp. Pucelj v finančnem odseku žagal vejo, na katere sedi. Druge razlage ni, kakor da je zonef hotel biti boli paneški, kakor naprej sam ter da se je bahavo zanesel na svojo »moč«. Potrebe tudi za ta njegov nastop ni bilo nobene in ž njim je podan zoper nov dokaz, da je g. Pucelj tako kratkovid in malo sposoben politik, ki jo že v lahkih situacijah silno »polovi«.

Tudi intervencije gosp. Pucelja, ki se vrše za kulisami, so za naprednega in namestnega človeka nerazumljive zagonetke. Na pritisk puclecev se zavlačuje razpis volitev v »Trgovsko in obrtno zbornico«, dasi je bil novi Statut od celokupne zbornice soglasno sprejet ter potravnova povdarjena nujnost novih volitev. Iz istih krovov je prišla akcija za odgovitev ljubljanskih občinskih volitev, dasi je Pucelj - Ravnharjevo glavilo celo leto, malone dan za dnem zavlačevalo razpis volitev.

Zadnja številka oficijelnega glasila g. Pucelja, »Kmetski list« se je vrgla z blaženjem ter denuncijacijami na slovensko osnovno šolstvo ter na Sokolstvo. Premeščanja ter nameščanja v prostveni upravi pričajo, da so se z radičevščim režimom zoper začela podpirati in negotavati klerikalna stremljenja. Ali je to zlobnost ali omejenost, ne vemo; na pa presoimo ukrepe v prostveni upravi še tako milo, se ne moremo otresti počude, da je zašel slon med porcelan.

Zoper in zoper moramo povdarjati, da se vse to vrši v času, ko je gosp. Pucelj po besedah svojega šefa šele »na voljo v vladu. Kaj bi šele bilo, ako bi g. Pucelj res mogel prijeti za državno kršilo!

Nespošobnost in brezbriznost režima

Klasična seja Narodne skupščine. — Radičeva konferenca z Nastom Petrovićem. — Radičev mariborski zbor v senci bajonetov. — Kaj pravijo radičevci in kako tožijo klerikalci.

Beograd, 11. decembra, p. Današnja seja Narodne skupščine je dala zoper nov dokaz popolne sterilnosti in nespošobnosti režima. Parlament nima ničesar v roke, nič ni pripravljenega, nič izdelanega. Danes sta bila na dnevnem redu dva mala zakonska načrta, stockholmska poštna konvencija in nekatere spremembe o organizaciji Poštnih hranilnic.

Oba bi bila mogla biti sprejeta tekom ene ure. Ker bi pa potem ne ostalo ničesar za jutri, je bila današnja seja potem, ko je zbornica brez debate usvojila stockholmsko konvencijo zaključena, da bi se mogla jutri vršiti seja... Karakteristično je tudi, da zlasti radičevski ministri, ki so slovensko naznani, da prinesajo v vladu »popolnoma novega duha demokracije in eksneditnosti, niti na vprašanja in interpelacije poslancev ne odgovarjajo«, tako, da je moral predsednik skupščine danes izjaviti, da bo opozoril ministra Radiča na njegovo dolžnost...

Mnogo komentarjev vzbuja dejstvo, da sta bila Radič in dr. Marinović (Davidovičev) včeraj skupaj na dvoru pri večerji. G. Radič je po povratku iz dvora naznani novinarjem, da se kralj in kraljica še danes ali jutri zvečer podata na daljše bivanje v Zagreb. Ta napoved se danes službeno dejanterja s pristavkom, da bo kralj vsekakor praznoval svojo slavo (sv. Andreja) v Beogradu.

V zvezi s sinočnim dočokom je izvalo veliko pozornost, da je g. Radič danes popoldne obiskal blvščega ministra.

Burna seja radikalnskega kluba

Radi vprašanja Brodarskega sindikata. — Ostri stropadi med posameznimi poslanci. — Seja kluba SDS. — Davidovičevci in Lukiničeva zadeva. — Nove vesti o fuziji med spahovci in davičevci.

Beograd, 11. decembra, p. Današnji dan je bil politično nenavadno živalen. V radikalnem klubu je prišlo do jake burnih prizorov in skoraj do fizičnega obračunavanja Radikalci so namreč danes pretresali vprašanje brodarskega sindikata. Popoldne je vladu razpravljala o predlogu prometnega ministra Radojevića, da se ustanovi nov brodarski sindikat, ki bo obsegal državne plovne objekte, dočim se objekti državskoga brodarskega društva pustijo temu državu. Tako bomo sedaj imeli dvoje rečnih p. v. b. Uprava neodvisne rečne plovbe bo po nečrtu Radojevića avtonomna, toda pod strogo kontrolo državnih organov odnosno prometnega ministra, kakor je n. pr. z. v. monopolov. Član upravnega in nadzornstvenega odbora, katero bo imatal prometni minister od raznih strokovnjakov, bodo meritajno in moralno odgovorni za vseh del. Po izjavi g. Radojevića je ta rešitev začasna, dokler prometni minister ne naredi base za ustvaritev veikerga delniškega društva za rečno plovbo. Ministrski svet bo o tem predlogu sklepal v pondeljek.

V radikalnem klubu je Radojevićev projekt silno razburil duhove. Hrup je bil takoj velik, da je na hodenkih kar odmevalo. Najprej je prišlo do zelo ostrega spora med Ljubo Jovanovićem in Ljubo Živkovićem. Sodi se, da je Ljuba Živković delal po instrukcijama Pašića, ki podpira Radojevićev predlog, dočim se Ljuba Jovanović temu zelo energično protivi. Do drugega ostrega konflikta je prišlo, ko je govoril minister Radojević, kateremu je nepravosten glasno ugovarjal bivši prometni minister Andra Stančić. To je razburilo poslanca Nikolića, ki je nastopil proti Stančiću in ga hotel udariti, pa so ga tovarish odstranili. Med velikim razburjenjem se je seja s težavo nadaljevala. Število govornikov je bilo zelo veliko. Dō hudega prepira je prišlo tudi med posl. Velikom Kosičem in Milutinom Dragovićem. Posrečilo se je drugim poslancem, da ni prišlo do večjega fizičnega obračunavanja. Na vodstvo radikalne stranke je vsa stvar napravila zelo mučen včas. Ker se seja jutri nadaljuje, se je bati nadaljnih sporov. Zato sta Marko Trifković in Ljuba Jovanović stopila k Pašiću, da pride jutri na sejo in da s svojo prisotnostjo pomiri poslance.

Nocoj je imel sejo poslanški klub samostojnih demokratov. Razpravljaj je o postopanju kluba o vprašanju Obrtne banke in izpremembi zakona o poštnih hranilnic. Za razpravo o obrtni banki je bil dočlenjen kot govornik stranke za zakon o poštnih hranilnic dr. Žerjav. Razpravljaj se da je s klubovem pravilniku, o postopanju radi slučaja dr. Lukiniča pa se bo razpravljalo na prihodnji seji.

Istotako je imel danes ves dan sejo glavnega odbora Davidovičeve stranke. Po predlogu Davidovića so sklenili, da ves klub glasuje za izročitev Lukiniča sodišču. Jutri se prične kongres Davidovičeve stranke. Sklep Davidovičevega kluba, da imajo vse glasovati za izročitev dr. Lukiniča, je pri samostojnih demokratih vzbudil ogorčenje. Davidovičevci so tavarjevajoči čisto strankarsko in dajelo instruk-

stra v Davidovič-Koroščevi vladu Nastasa Petrovića, pri katerem je postal polni dve ur. V radikalnih krogih je ta obisk vzbudil veliko nezadovoljstvo in vtris, da gre morda za intrige. Kakor znano, je Nastas Petrović izključen iz radikalne stranke.

Mnogo veselosti, a tudi ironične kritike vzbuja način, kako pripravlja gospod Radič svoj nedeljski pohod v Maribor. Radičevci govorijo, da se s tem zborom, prične »velika ofenziva proti SLS«. Tekom prvih mesecov prihodnjega leta, da se bo vršilo več okrajnih izborov, katerih se bodo udeleževali radičevski poslanci. Poleg tega nameščava HSS poslati tekom zime v Slovenijo par tisoč svojih agitatorjev, da ponujijo Slovence o zvezljavnosti radičevske politike. Klerikalci so ogorčeni in ker je vladu odredila, da se g. Radič v Mariborju energično zaščiti z orožjem, so poslanci SLS nočno stavili ministru notranjih del vprašanje, v katerem oponzirajo ministra, da bo po vsej informaciji v nedeljo vsa žandarmerija iz mariborskega v ptujskega okraja koncentrirana v Maribor. Klerikalci pravijo, da nimajo ničesar proti zimski ekskurziji ministra prosverte, da pa Slovenci niso ubijali. Ni potreben, da se mobilizira toliko žandarjev. Klerikalci vprašajo, ali bo Štefan Radič iz svojega žena plačal to premikanje orožne vojske.

Zelo resen in mučen utis so napravile vesti iz današnje seje radikalnskega kluba.

Zita in Oton Habsburg na Dunaju?

Senzacionalne budimpešanske vesti o skorajnjem povratku Habsburžanov. — Vznemirjenje na Madžarskem. — Poostrena obmejna kontrola.

Budimpešta, 11. decembra, s. Že več tednov trdrovratno krožijo po Madžarskem vesti o nameravanem povratku Habsburžanov. Dasi razni krogi ne veljajo v njih istinitost, je vendar vsa javnost vznemirjena in v nervoznem pridržavaju. Včeraj in danes se je kot blisk razširila senzacija, da sta razkrilica Zita in njen sin Oton že prispevali na Dunaj, od koder hočeta s fingiranimi potniškimi listi priti na Madžarsko. Njuni pristaši so baje že vse pripravili, da omogočijo Otonu, ki ga smatrajo za edinega legitimnega madžarskega vladara, povratek na prestol.

Dunaj, 11. decembra, d. Tukajšnji merodajni krogi izjavljojo z ozirom na budimpešanske vesti o povratku Zite in Otona, da je izključeno, da bi se ta dva mudila na Dunaju ali kjer koli v Avstriji.

Pred novimi boji v Italiji

Socijalistična stranka napoveduje vstop v tretjo internacionalo in neizprosen boj fašizmu. — Izpuščeni Matteottijev somoričec Filipelli dela neprilike Mussoliniju. — Nova oponcijska stranka.

Rim, 11. decembra s. »Tevere« objavlja danes okrožnico direktorja »Avantija«, ki je izdal na socijalistično stranko. Nenam opisuje najprej politični položaj po Matteottijevem umoru ter izjavlja, da so vse pridobite socialistične mičene in da mora socialistična stranka priti svoje delo od vsega početka znova. Potrebe zahtevajo borbo proti fašizmu, ki se mora voditi z vsemi dovoljenimi in nedovoljenimi sredstvi ter z vso brezobzirnostjo. Nenam napoveduje vstop socialistične stranke v tretjo internacionalo, ki je danes edina predstavitev boja proti fašizmu, populoma v nasprotju s komunizmom, s katerim se Mussolini dobro razume.

Objava tega oklica v oficijelnem glasilu »Tevere« je zbulila veliko zanimalje, tembolj, ker bi fašisti oklic lahko zatrljali, vendar pa ga razširja Agencija Stefan. Iz tega sklepajo, da hočejo fašisti sprejeti boj do skrajnosti napram vsem socialističnim skupinam in da bo prvi njihov korak v tem ozirom pravljeno s socijalističnega glasila »Avantija«.

Nova Abd el Krimova mirovna ponudba

Abd el Krim odobrava francoski načrt riške avtonomije, obenem pa odklanja mirovna pogajanja s Španijo.

Pariz, 11. decembra, d. V Tanger je došpel stotnik Gordon Canning, ki je prinesel s seboj oficijelno pismo Abd el Krima, ki vsebuje gotove mirovne pogole. Kakor izv. Agence Havas, priznava Abd el Krim vrhovno suverenito maroškega sultana, zahteva pa popolno politično avtonomijo Rifa s samostojno in neodvisno armado.

V političnih krogih menijo, da je nenadni prihod vrhovnega komisarja v Maroku, bivšega ministra Steega v zvezi z novo Abd el Krimovo mirovno ponudbo.

London, 11. decembra e. Dopisnik lista Daily Mail Canning v Tangerju poroča,

Zasedanje Sveta Zveze narodov

Ženeva, 11. decembra, s. Na današnji javni seji Sveta Zveze narodov se je razpravljalo o vprašanju manjšin na Balkanu. Razen tega se je nadaljevala razprava o vprašanju numera clausum. Vršilo se je tudi posvetovanje o delovnem programu nameščanju razoroočitvene konference.

V tretjem komiteju Sveta Zveze narodov je danes podal svojo poročilo angleški kolonialni minister Ameri, ki je povdral pripravljenost Anglike, da ponudi Turčiji roko v svrhu poravnave.

Turški zunanjji minister je nocoj odpovedal v Pariz, da se posvetuje s tamoznjim turškim poslanikom, ki je jeseni I. 1924. zastopal turške zahteve glede mosulskega vprašanja pred Svetom Zveze narodov. Turški zunanjji minister se vrne v Ženevo prihodnji teden. — Tretji odbor je imel nocoj sejo v odsotnosti oba strank.

Potopljeni angleški parniki

London, 11. decembra, s. Zadnje dni so potopili trije angleški parniki in sicer prvi ob južnoafriški obali, drugi v bližini Labradorja, tretji pa ob angleški vzhodni obali. V valovih je našlo smrt 66 mornarjev.

Velik vihar ob Bosporu

Carigrad, 11. decembra, r. Včeraj je divjal ob Bosporu straten vihar, ki je razdelil mnogo vasi in obrežnih naprav. Vihar je uničil tudi dvajset samostanov in mošeje. Ves pomorski promet je ustavljen. M

Koroška debata v avstrijskem parlamentu

Slovenska manjšina na Koroškem uživa popolno enakopravnost. — **«Korošči se ničesar ne boje.»**

Dunaj, 11. decembra s. Pred časom je vzbudila mnogo pozornosti izjava socialno - demokratskega poslanca Falleja, ki jo je baje podal na nekem shodu svoje stranke na Koroškem in po kateri bi se imela zaščiti slovenska manjšina na Koroškem.

O tej zadevi se je danes govorilo tudi v avstrijskem parlamentu. Posl. Angerer je izjavil v polemiki proti posl. Falleju, da zaščita manjšine na Koroškem sploh ni potrebna, češ da uživa slovenska manjšina na Koroškem popolno enakopravnost. Zato tudi ni potrebno govoriti Nemcem, naj žive s Slovenci v miroljubnih odnosih, po čemer Nemci že tak sami streme. Govornik je zahteval, naj se avstrijski zunanj urad bolj kaže doslej briga za dogodek na Koroškem. Ker gotovo časopisje pretirava, kakor da bi bili Slovenci na Koroškem res zatirani, je potrebno, da avstrijski zunanj urad njihovo pisavo demantira. Posl. Angerer je zahteval, naj oblasti postopajo v smislu popolne enakopravnosti med Slovenci in Nemci, ki jo Nem-

ci sami zahtevajo, ker nočejo trpeti politični zatiranja.

Posl. Falle je ugotovil, da ni nikdar trdil, da je potrebna za manjšino posebna zaščita. Tega ali kaj sličnega ni nikdar izjavil. Ugotavlja, da je samo del slovenskega prebivalstva jugoslovenskega mišljenja ter zavrača vnovič trditev, da je govoril o manjšinah, potrebnih zaščite.

Posl. Paulitsch je izjavil, da ni nobenega dvoma, da obstoje omstrand Karavank stremljenja za držljivitev plebičnega ozemlja k Jugoslaviji. Noče trditi, da je pričakovati novega vpada Jugoslovenov, izjavila pa z vso odločnostjo, da ni treba imeti Korošcem v tem pogledu nobenih skrbi. Korošči se ničesar ne boje in kot sinovi Koroške se bodo znali postaviti v bran, ako bo zahtevala potreba. Jugoslavija gotovo ne more imeti nobenega interesa na tem, ako bi se upale vpasti na Koroško kake jugoslovenske tolpe, bodo Korošči znali braniti svojo domovino.

Stockholmska poštna konvencija odobrena

Kratka seja Narodne skupščine. — **Sklipi carinske sekcije.** — **Vprašanje uvoza starega železa.** — **Zakon o zavarovanju avijatikov.**

Beograd, 11. decembra, n. Seja Narodne skupščine se je pričela ob 10.30. Poslanec Čeda Kokanović (zemlji) je protestiral, da minister agrarne reforme Pavle Radić ne odgovarja na vprašanja in interpelacije poslancev, dasi so vprašanja in interpelacije glavna oblika parlamentarne kontrole nad vlado. Poslanec Moskovljević (zemlji) »To so manire «seljaških» ministrov!« Predsednik je izjavil, da bo opozoril ministra na njegovo dolžnost. Nato je bil na dnevnem redu zakonski načrt o ratifikaciji mednarodne poštne nogodbe. Poštni minister Šuperina je podal nekatera pojasnila o mednarodni poštni zvezji in zakon je bil brez debate sprejet s 186 glasovi. Seja je bila zaključena ob 12. in bo prihodnja seja luti dopoldne.

Beograd, 11. decembra, p. Sekcija finančnega odbora za carinsko tarifo je danes sklenila, da se uvozna carina na hodečo žico brez razlike določi na 20 dinarjev. Za igle za šivanje se carina po predlogu onozicije zmanjša od 150 na 120 Din. O odstavku, ki govorji o uvozni carini na staro železo, se je razvila dolga razprava. Posl. Demetrović (SDS) in Pušenjak (kler.) sta zahtevala

sloboden uvoz starega železa, ki je potrebno za obrat tovarne na Jesenicah, ker prometno ministrstvo vse svoje staro železo prodaja tovarni v Zenici. O tem ni prišlo do definitivnega sklepa, temveč se je stvar prepustila plenumu finančnega odbora. Prihodnja seja bo v četrtek.

Danes popoldne je imel svojo prvo in zadnjo sejo skupščinski odbor za pretres zakonskega načrta o zavarovanju avijatikov. Zakonski načrt je bil sorašen, no sprejet.

Plenum finančnega odbora je napovedal svojo sejo za jutri popoldne ob 4. z dnevnim redom: 1.) Izprememba čl. 4. in 5. uredbe o svečeniških draginjskih dokladah. 2.) Odobritev uporabe presežkov dohodkov ministrstva pravste iz državne tiskarne. Dr. Žerjav je pri zadnji seji zahteval, da se o tej točki izjavji minister prosvetne, vseled cesar je bila ta točka ukinjena z dnevnega reda prejšnje seje. 3.) Odobritev presežka dohodkov ministrstva pravde iz kaznivnic v Mitrovici in Lenogravi. 4.) Odškodnina za Skoko noči in poplav v Srbiji. 5.) Predlog posl. Lorkovića o reguliranju reke Save.

Interesanten škofovski komunike

Kdo ima prav: ali nadškof Bauer ali Škof Akšamović?

r Zagreb, 11. decembra.

Povodom izjave ministra za vere, ki je bila objavljena v »Politiki« 6. t. m. in članka, ki ga je prinesla »Politika« 7. t. m., je predsedništvo katoliškega episkopata (nadškof dr. Bauer) objavilo danes v službenem glasilu zagrebškega nadškofa naslednjo izjavo:

1. Katoliški episkopat se je ob svojem prihodu v Beograd vpisal v dvorsko knjigo in prosil dvorski maršalat za sprejem v avdijenco. V maršalatu mu je bilo odgovorjeno, da do avdijence lahko pride potom ministra za vere. Ker pa katoliški episkopat ni prosil za avdijenco kot politični faktor, marveč kot reprezentanti katoliške cerkve v Jugoslaviji, ni prosil za intervencijo verškega ministra.

2. Pri ministru za vere so škofje po prvi konferenci čakali na določeni dan na nadaljevanje razgovorov. Ker pa g. minister ni prišel in ker popoldne ni navedel razloga, zakal se konferenca ne nadaljuje, se je predsednik škofovskih konferenc odpravil iz Beograda.

Češke Slovo obžaluje, da je dobil

listino prometnega ministra socialni demokrat Bechyne, ki bo baje protežiral nekvalificirane in nezanesljive nemške in madžarske uslužbence.

Vladna kriza v Nemčiji

Težki pogoji socijalnih demokratov za vstop v vlado velike koalicije. — Lüthrov manjšinski kabinet in nove volitve? — Dr. Stresemann proti nemškim nacionalcem.

Berlin, 10. decembra.

Socijaldemok. parlamentarni klub je sporočil državnemu predsedniku Hindenburgu svoje pogoje za vstop v vlado. Stranka je pripravljena načelno pogajati, če se sprejmejo sledete točke v vladni program:

Obramba republikanske vladavine in weimarske ustave; energično pobiranje vseh naklepov zoper republiko in vsto; ratifikacija washingtonske pogodobe o osemnem delavniku. Razširiti pa se mora skrb za brezposelne, zahteva se nadalje zakon o delovnem času, zvišanje uradniških plač zlasti za nižje kategorije in objava davčnih spiskov.

Socijalni demokrati so postavili dalekozečne zahteve, da bi mogli opravičiti svoje eventualno sodelovanje z desničarsko ljudsko stranko pred delavstvom, katerega radikalni del nagiba k komunizmu. Morda bodo socialisti še nekaj popustili, vendar je malo upanja, da bi hoteli njihove najmanjše pogoje sprejeti ljudska stranka, zastopnica demokratov. Res je sicer, da je danes zunanj minister dr. Stresemann na shodu svoje stranke v Berlinu ostra napadl nemške nacionalce, s katerimi je nemogoče sodelovanje, dokler ne «neha nespodobni način njihovega boja zoper ljudsko stranko». Toda Stresemann je obojšal tudi socialiste in je imenoval njihove pogoje za vstop v vlado »nedržavniške«.

Ce ne pride do vlade velike koalicie, upa ljudska stranka, da bo dr. Luther poverjen sestavo manjšinske vlade srednjih strank, v katero bi poleg sedanjih vladih skupin pritegnili tudi de-

mokrate. Notranjo in carinsko politiko manjšinskega kabinta naj bi podpirali nemški nacionalci, zunanj politiko v duhu Locarne pa socialisti. Če se te želite ne bi izpolnile, bi dr. Luther razpustil parlament in izvedel nove volitve.

Painlevé o Poljski

Pariz, 10. decembra.

Načelnik v sedanjem Painlevéjevem vojnem ministrstvu Charles Henry je napisal zanimivo knjigo o poljski armadi in o njenih voditeljih. Henry je svoječasno natančno proučeval organizacijo poljske armade ter se je udeležil tudi zadnjih velikih poljskih manevrov. Knjiga vsebuje dva predgovora. Prvega je napisal general Gouraud, drugega pa ustvaritelji poljske armade, bivši ministrski predsednik in sedanjem vojni minister Painlevé, ki pravi med drugim:

«Od svoje detinske dobe naprej sem bil vzgojen v duhu navdušenja za Poljsko. Mojega očeta so arretirali, ker se je udeležil manifestacije za osvoboditev Poljske.

Vedno se bom spominjal z največjim ponosom dneva, ko sem bil tako srečen, da sem mogel izročiti prvo poljsko zavaro v prvem batalionu poljske armade v Franciji. To je zastava, ki jo še danes visoko ceni slavna poljska armada. Ta armada je pripravljena, da ne brazi same neodvisnosti Poljske, temveč tudi evropski mir.

Henryeva knjiga dokazuje svetu odlično mirovno moč prenjenje poljske armade. Pogosto imenujejo Poljake za vzhodne Francoze. Za nas Francoze pomeni poljska armada francosko armado ob Visli. Poljsko in Francijo vežejo le številne prijateljske vezi. Kar pa nam je nadražje, to je skupna ljubezen idealov, skupno stremljenje po svobodi in pravljivosti in skupno sovraštvo vsega naroda. Genij poljskega naroda se le na vseh poljih umetnosti, znanosti in človeške misli zmagovljivo upiral brutalni sili in strašnemu preganjanju. Oživljena Poljska je za nas živ simbol imantnejne pravljivosti in dokaz velikega narodnega duha, velike moralne sile, ki bo vedno premagala brutalno fizično moč.»

Painlevé zaključuje svoj predgovor z besedami:

«Ponosa samostojnost, velikopoteznost značaja, staru civilizacijo in kulturo, ki so tako značilne za polski narod, so načilne garancije za veliko bodočnost Poljske.»

Ob koncu vojaške diktature v Španiji

v Španiji

Dne 13. septembra l. 1923. je general Primo de Rivera uvedel v Španiji diktaturo v obliki vojaškega direktorija, ki je vzel vso oblast v svoje roke ter odstranil parlament in njegov režim. Njegov nastop, ki se je izvršil v soglasju z vojaškimi poveljniki posameznih pokrajin, je uspel brez najmanjšega odpora.

General Primo de Rivera je takoj ob svojem nastopu izjavil, da misli obdržati izredno oblast za toliko časa, dokler se ne obnovi popoln red v vsej upravi, v deželi, ki so jo spravile v ne-red medsebojne intrige eksistenskih strank. Mnogo so mu pripisovali, da je postopal pri tem bona fide, zakaj general dotlej ni kazal nikakih političnih ambicij. Toda pokazalo se je, da je mnogo lažje raznati poslansko zborstvo, nego ustvariti namesto nekaj boljšega, osobito, ko so klub vsemu delovali še vedno neugodne tradicije iz preteklosti. Po razpustu parlamenta in pokrajinskih zastopstev je poskusil Primo de Rivera ustanoviti novo, lastno politično stranko. To je bila Patriotična unija, ustanovljena v novembri l. 1923. Toda nova stranka je ostala mrtvoroječno dete; pridružili se ji niso niti konservativci, niti liberalci niti republikanci. Glavni politični voditelji, med njimi Maura in Romanes, so naglašali napram Primu de Riveru, da stopijo z njim v odnosu še, kadar obnovi uradne volitve.

Pozneje je situacija še bolj komplikirala neugoden razvoj v Maroku. Šele ko se je položaj v Maroku nekoliko izboljšal, se je jela izpreminjati tudi osnova Primovemu režimu. Ne sme se pozabiti, da je Primo de Rivera izredno izjavil, da je trajanje njegove diktature odvisno tudi in predvsem od likvidacije maroškega problema, kar zahteva vladajoči strokovnjaki. Zato je diktator smatral za potrebno, da se na velikem banketu, ki ga mu je priredil vodilni odbor Patriotične unije, izjavil o nadaljnem trajanju diktature. Tu je dejal, na vprašanje, kdaj stopi Patriotična unija na vlado, to je kdaj neha izjemna vlada vojaškega direktorija, da je to odvisno od kralja, ki da bo določil ta termin. Tu je tudi zavrnil geslo, naj bi se to zgodilo čim pozneje, češ da to zavisi od urebitve maroškega problema, nakar naj Patriotična unija stopi v vlado in položi temelje notranji regeneraciji Španije. Sledile so temu visoke besede o notranjem preporodu, ki prihaja do Španije z nastopom nove stranke, ki naj ne bo niti levčarska niti desničarska; njen radikalizem naj obstaja v tem, da podeli polno veljavno in organizacično moč zakonom.

Malo pozneje je španski kralj Alfonz XIII. pisal diktatorju, da mu daje polno moč sestaviti novo vlado, ki bo v čim krajšem terminu sestavila zakonito osnovno, da se politične zadeve v državi povrnejo zopet v normalno stanje, ki ne bo potrebovalo več izjemnih ukrepov in odredov.

To je bil odločilni preokret, ki se je očvidno izvršil v soglasju z diktator-

jem. Primo de Rivera je formalno razpustil vojaški direktorij ter osnoval novi Špan. občni zbor krajevne organizacije SDS v Hofederiji ob 6. prvi gospod Antonij Albrecht. Na ustanovnem občnem zboru poroča, da se ustanovilo solidne osnove novi Špan. Špan. diktatura vojaškega direktorija, ki pa može, ki jih je zbral general-diktator okrog sebe, sposobni tega, to je seveda veliko vprašanje; dosedana preizkušnja monda ni postavila v načudneje luč.

Sedaj je torej nastopila potreba, da se ustvari solidne osnove novi Špan. Špan. diktatura vojaškega direktorija, ki pa može,

minister dr. Krajač iskal akte, ki obremenjujejo gotove osebe. Iz njegovega postopanja se vidi, da morajo biti ti akti gotovim ljudem zelo neljubi.

Iz demokratske stranke

iz okrožnega tajništva SDS za Notranjsko. V nedeljo dne 13. decembra ustanovni občni zbor krajevne organizacije SDS v Hofederiji ob 6. prvi gospod Antonij Albrecht. Na ustanovnem občnem zboru poroča, da se ustanovilo občno zbor krajevne organizacije SDS v Hofederiji ob 6. prvi gospod Antonij Albrecht. Na ustanovnem občnem zboru poroča, da se ustanovilo občno zbor krajevne organizacije SDS v Hofederiji ob 6. prvi gospod Antonij Albrecht.

Danes, 12. t. m. predvaja:

V Novem mestu na tamkajšnji gimnaziji g. dr. Čadež ob 16.15 »O radiju«.

V Ljubljani v areni Narodnega doma zdravnik Higijenskega zavoda ob 17.30 »O jetiki«.

V Ljubljani v gostilni »Pri Soklicu« g. prof. Dolžan ob 20. o temi »Ob stoletničju zelenjnice« (Nadaljevanje).

Po svetu

+ Jugoslavia in balkanski pakt. Dunajski listi poročajo iz Ženeve, da je grška vlada ponovno izročila glavnemu tajniku Zveze narodov pismo, v katerem predlagata razpravo o svoječasnem načrtu balkanskega varnostnega pakta, kakor ga je predložil grški zunanj minister Rendis. Z ozirom na to pismo je baje izjavil ugleden državnik iz Jugoslavije (dr. Ninčić?) novinarjem: »Jugoslavenska vlada bi v smislu mirovne politike dr. Ninčića ne nasprotoval sklepu pakta, toda ta zadeva se nam zdi težava v ozirom na nejasen politični položaj v Grčiji in Bolgariji. Sicer pa menimo, da bi bilo treba preje rešiti nekatera vprašanja, od katerih sta za nas dve življenjski domeni, to je vprašanje načrta na Egejsko more in vprašanje bolgarskih komitašev.«

+ Pristopanje radikalov v SDS. V Virovicih je 180 članov radikalne organizacije skupno s podpredsednikom Beatovičem in tajnikom Vladislavovićem prispolilo k SDS. Poslali so tajništvo SDS tudi posebno izjavlo, kjer pravi: »Dosele smo sponpadali NRS, zdaj pa izstamo iz nje in se pridružujemo SDS iz naslednjih razlogov: Ne odobravamo krvatkovine in zakulisne politike NRS od osvobodenja do danes, ne odobravamo, da se druži z vsemi protidržavnimi elementi ter z njihovo pomočjo, a proti naši volji, preganja ljudi, ki so državljani naši, ter posvečajo vsem protidržavnim elementom več pažnje kakor nam, ki smo vse dali za to državo.« Gosp. Beatovič je bil izvoljen za predsednika nove, odnosno pomnožene organizacije SDS

Naši kraji in ljudje

Skupna grobnica in spomenik našim junakom iz dobruških bitk

Ze sedem let je preteklo od ujedinjenja, toda naša domovina še dosedaj ni nicensar ukrenila za oskrbovanje grobov svojih sinov, katerih kosti so raztresene po domovini in tudi zunaj njenih meja. Prostrani so grobovi ozih, ki so padli v trdnom prepričanju, da bodo njihovi potomci znali ceniti težke njihove žrtve za osvojeno in ujedinjenje troimenega naroda. Na desetisočih ih je padlo daleč in od rodne grude Nihovi grobovi so večinoma zapuščeni in o njih skoraj ne bo več sledi.

Eno izmed številnih velikih grobišč je tudi pokopališče nadaljnjih junakov - dobrovoljev v Dobrudži. To je nedvomno najbolj zanemarjeno in skoraj popolnoma pozabljeno. Edini, ki se spominja teh žrtv, so njihovi ožji tovariši, ki jim je bila usoda toliko mila, da so doživeli ujedinjenje.

Ze pred tremi leti je pričela Zveza dobrovoljev akcijo, da se zemski ostanek naših dobrovoljev, padlih v Dobrudži, preneseo v domovino in se tam postavi vsai skromen spomenik. V tem potrebna za izvedbo tega načrta velika vsota denarja, so kasneje opustili to misel in je bilo sklenjeno, da naj se kosti dobrovoljev poseljane široko Dobrudžo, zherejo na enem mestu, kjer naj se postavi vsai skromen spomenik. V tem smislu je bil stavljen primeren predlog tudi vojnemu ministru. Od prve srbske dobrovoljske divizije, v kateri je bilo veliko število dobrovoljev iz bivših avstro-ugarskih pokrajin, je padlo v številnih krvavih bojih od Dobriča do Donave 42 oficirjev in 689 volakov, samih navdušenih in idealnih horcev iz vseh krajev naše domovine. Skupno je znanih 731 njihovih imen. A koliko je nepoznavnih? 16 tisoč pušk je storilo takrat 13 krvavi medjan, a na Donavo ih je prišlo samo 720. Vsi ostali so padli v boju, oziroma bili ranjeni ali na so izginili.

Dne 9. decembra 1926 poteče ravno deset let, od kar je nadaljnjih prve srbske dobrovoljske divizije v Dobrudži. Do tega dne naj bi se po nameranem načrtu zbrali zemski ostanek teh junakov in bi se tam odkril spomenik z velikimi svečnostmi, sodelovanjem naše vojske, dobrovoljev in českoslovaških legijonarjev. Vojni minister in minister za vere sta že sprelela ta načrt in zahtevala od našega vola-

škega atašaja v Rumuniji poročilo o stanju grobna naših dobrovoljev, padlih v Dobrudži. Po mnenju našega poslalnika v Bukarešti bi bilo najbolje, da bi se zgradila skupna grobnica s spomenikom v mestecu Medžidijs. Da se uresničenje načrta še boli pospresti, je bil po iniciativi Gjoke Maticiča, inšpektorja v ministrstvu za notranja dela, in podpredsednika Zvezde dobrovoljev, ustanovljen akcijski odbor, v katerem so slediči odlični naši javni delavci: predsednik armatski general in kraljev prvi adjutant ter bivši komandant dobrovoljske divizije v Dobrudži, Stevan Hadžić; podpredsednik Gjoka Matić; tainik Uglješa Krstić, ravnatelji Rusko - slavenske banke; kot odborniki na poslanci: Milorad Vučić, Kosta Kumanudi, Gjoka Popović, Bogoljub Kučundžić, general Juro Josipović, Šime i Miličić in znani kapetan - invalid Luto Lovrić.

Geografsko društvo v Ljubljani

V soboto, dne 5. t. m. se je preosnovalo Geografsko društvo, ki je bilo dolg zgodli društvo geografov-akademikov, v matico, ki nai zhre okrog sebe vse prijatelje domače geografije. Že dosedanji lepi uspeh društva je vzbudil splošno unrvrščeno zaupanje, da ho njeovo prizadevanje zelo posnelo razvoj našega domoznanstva. Javnost se je začela zanj živahnio zanimati, ko je bresnetil prvi zvezek »Geografskega vestnika«, ki je poleg bengrajskega »Glasnika« doslej edini geografski strokovni list v naši državi.

Občni zbor, ki so ga za udeležili poleg dilaštva odlični zastopniki geografske vede na univerzi in izven nje, je podal pregled dosedanja dela in nove smernice za bodočnost. Pokazalo se je namreč, da v dosednjem obsegu društva ni moglo zadostiti svim velikim težnjam in nalogam. Izpremenjena pravila omogočajo zdaj aktivno sodelovanje Širšemu krogu, ki se je vabilu društva tudi odzval. — V novi odbor so bili izvoljeni slediči zv.: dr. V. Bohinc predsednik, prof. A. Melik, podpredsednik, M. Miklavžič, tainik, dr. J. Rus, blažnik, O. Peja, knjižničar, prof. S. Kramar in P. Blaznik, odbornika.

Novi odbor si je zastavil pomembne naloge: prva med nimi je pač izdajanje »Geografskega vestnika«, čigar 2. številka z izbrano aktualno vsebinsko je že v tisku in bo izšla v kratkem. Predavanje znanstvene vsebine, ki ill. le dr.

štvo že prijeval doslej, se bodo vršila zopet redno vsak mesec. Zasnovan je tudi načrt za zbiranje slovenske geografske bibliografije, kakor tudi terminološkega gradiva, kar je oboje fundamentalne važnosti. O tozadevnem delu bomo še poročali.

Z Geografskim društvom smo končno tudi Slovenski dobili ustanovo, kakršne se udejstvujejo drugod že davno. Naša dolžnost je, da svojo zemljo proučujemo in spoznavamo. Če nam Geografsko društvo to delo olajša s tem, da ga enotno usmerja in znanstveno poglašlja, mu moremo biti za to le hvaležni. Od naše javnosti pa pričakujemo, da bo stremljenje agilnih geografov podprtih po svojih močeh.

Društvena članarina znaša 10 Din; ustanovni člani so tisti, ki naklonijo društvu 500 Din, podnorni pa oni, ki preplačajo letno članarino. Naročnina na »Geografski vestnik« znaša 50 Din na leto. Sedež društva je v Geografskem inštitutu na univerzi.

Vodja cionistov Usiškin v Zagrebu

V Zagrebu se mudi te dni eden izmed načiglencov voditeljev cionizma, dr. Menahem Usiškin, vrhovni administrator Židovskega narodnega fonda v Palestini. V sredo dobrodošna je v hotelu Esplanade predaval najprej novinarjem, zvečer pa za Širšo javnost v sinagogi v Strossmayerjevi ulici o ciljih dosedanja delu in usnehlj cionističnega gibania po vsem svetu, posebno kar se tiče financiranja kolonizacije Židov iz vseh držav v Palestini.

Po njegovih izvajanjih je bilo pred nekaj leti v Palestini samo 55.000 Židov, danes pa je sedaj preko 150.000 90% prisilencev je produktivnih delavcev, večinoma poliedcev, 170 industrijskih Židovskih podjetij na imu osem naselbil.

O nadrevočanju priseljevanju Židov v Palestino priča najbolji mestni Tel Aviv v bližini Jafe, ki šteje že 40 tisoč prebivalcev in je popolnoma moderno urejeno Jeruzalem je kot center političnega Židovskega gibania preveden oddalen od morja in trni tudi na pomarančniku vnde. Palestina ima sedaj 700 do 900 tisoč prebivalcev, med njimi 80.000 raznih krščanskih sekt, ostali pa so muslimani. Iz Jugoslavije se je preselilo v Palestino dosedaj 10 Židovskih rodin, v katerem pa odnotuje tja še 10 novih. Vsak kolonist dobi toliko zemlje, kolikor je potreben za prehrano svoje družine in te zemlje ne sme prodati. V zadnjih dveh letih se je priselilo v Palestino nad 80.000 Židov iz vseh delov sveta.

Danes zadnjikrat!

Kdor še ni imel prilike, naj pride gotovo danes si ogledat film **Moč in lepota** da si ohrami

zdravje in lepoto

ELITNI KINO MATICA

vodilni kino v Ljubljani (Telefon 124)
Predstave se vrše točno
ob: 4., 1/6., 1/8., 9.
Predprodaja vstopnic
od 10. - 1/2. in od 3. dalje

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Sobota, 12. Zaprt. Nedelja, 13. ob 15.: »Vozel«. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv. Ob 8.: »Profesor Storčin«. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv.

Ponedeljek, 14.: »Zapeljivk«. C.

Torek, 15.: Zaprt.

Sreča, 16.: »Druga mladost«. D.

Cetrtek, 17.: »Veronika Desenška«. B.

Petak, 18.: Zaprt.

Sobota, 19.: »Profesor Storčin«. F.

Ljubljanska opera

Sobota, 12.: »Rigoletto«. Gostovanje go. Olga Olgine. Izv.

Nedelja, 13. ob 15.: »Netopir«. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv.

Ponedeljek, 14.: Zaprt.

Torek, 15.: »Manona«. Gostovanje go. Olga Igine. E.

Sreda, 16.: Zaprt. (Skušnje za slavnostni koncert.)

Cetrtek, 17.: Zaprt. (Skušnje za slavnostni koncert.)

Petak, 18.: V unionski dvorani: Koncert v

proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra. V. Novaka simfonična pesnitev »Vihars za solo, zbor in veliki orkester. Izvajale: gg. Lovšetova, Banovec, Betetto, sto članov zborov Glasbene Matice, operni orkester pomnožen s članji Centralnega društva Glasbene Matice in muzika dravskih divizijskih oblasti. Dirigent N. Stritof.

Sobota, 19.: »Orfej v podzemlju«. A.

Mariborsko gledališče.

Sobota, 12.: »Sumljiva oseba«. B. Premijera

Nedelja, 13.: »Sumljiva oseba«.

Smrt najstarejše članice zagrebškega gledališča. V Zagrebu je umrla pred par dnevih ga Izabela Šenoa, roj. Podermannska. Pod zadnjim imenom je nastopala dama prva leta šestega decenija prošlega veka na zagrebškem odrnu. Bila je učenka Josipa Preudenreicha ter je sodelovala v manjših operetnih in dramskih vlogah. Njena očes je bila avstrijski častnik. Izabela je prilažna na svet v Salzburgu l. 1845. Odzolena je bila v madžarskih samostanh in ko je bila njen oče premčeten v Zagreb, je stopila Podermannska takoj na deske. Bila je prva snabreka ki je pela vlogje v hrvaščini. Ko se je omognila je postala svakinja pisatelja Avgusta Šenca in le ostavila gledališki kariero.

Slavnostni koncert v Ljubljani. V petek dne 18. t. m. se bo izvajalo na koncertu v unionski dvorani eno najznamenitejših del češke glasbene literature: imponantno simfonično delo Vlt. Novaka »Vihars«. Delo je pisano za veliki simfonični orkester, soliter zbor in sicer na podlagi basni ki jo je spisnil Svatopluk Čech. Na tem koncertu bomo brez zoper priliko čuti veliko glasbeno delo svetovne vrednosti, ki obsegata celotni koncertni večer. Tako se pologoma vrčamo v one predvsojne čase, ko smo v našem koncertnem življenju leta za letom mogli zabeležiti izvajanje velikih glasbenih del svetovne slave. Po vogni pa je »Vihars« pravzaprav še le tretje veliko delo, ki se je

Včasih pa je kot dr. Lokner hotel zaslužiti tudi drugače. Obiskoval je na svojih počit občinske predstojnike, nastopal vrlo ujedino in prijazno, obenem pa energično zahteval, da naročo Narodno enciklopedijo, za kar je imel nabiralni blok in zahteval naplačila. Doktorju in podnačelniku so občinski predstojniki povečali ugordili, kajti kdo bi se zameril tako visokemu gospodu! Pustolov pa je denar lepo pobusal in ogložil tako, ljudi za velike vstre. S punčko ženlico pa sta živila kot dva ptička. Seda deli sedaj tudi ona z njim žalostno usodo v zapori.

Pustolovski dr. Lokner, podnačelnik prosvetne uprave v mariborski oblasti in potujoči zdravnik, je v Ljubljani dobro znan in blivši trgovski uradnik Bolkar Fran, doma iz Tomačevega pri Ljubljani, kjer je tudi poročen. Dasi je mlad, ima za seboj že zelo bogato življenje. Kmalu pa prevratal so bili obsojeni radi gojilje v Bački na dveletno ječo, ki jo je presezel v Lepoglavlji na Hrvatskem. Ko je bil zopet na prostem, se je bavil z različnimi poklici in prodajal tudi že po Ljubljani in okoličnah načelnicah. Slo mu je ponočno že zelo trdo za nohte. Ko je bil še nedavno tega aretiran, je pridobil takrat neko natakarico, ki ji je pisal s policije neznanško obupno in prosede pismo, da je založila tanj denar. Tako se je pustolov takrat rešil zapora. Ker pa je bil v Ljubljani in okoličju že vse preveč poznani in so mu bila zato tudi pri nas prevoča, je prenesel svoje »doktorsko« in »prosvetno« delovanje v mariborsko veliko županijo, kjer ga ženske in sploh ljudje še niso tako poznali. Tamkaj je razvijal svoje plodonosno in dobitčano delovanje toliko časa, dokler mu ni tudi tamkaj spodrnilo in se je znašel zopet v luknji.

RADEČE. Na podbudo Sokola se je pričelo pri naših prav počivljati prosvetno delo. Naši marljivi sokolski delavci pričajo pogostoma prav lepe igre. Za njihov trud jim gre hvaležno priznanje z željo, naš nadaljnjih na tej poti. Dne 5. t. m. je predredil Sokol ob nabito polni sok. dvorani »Miklavžev veber«; popoldne je obdaril Miklavž deco, zvečer pa je sledila pričevitev za odrasle z lepo uspehu in obilno humorja vzbujajočo emonejanco »Kakšen gospod, tak sluga«. — V nedeljo, dne 6. t. m., pa se je vršil zvečer na povabilo Sokola »Zikov koncert«, ki nam je nudil izreden učitev. Njihova grodba nas je ob preiznem izvajal vse umetniški fines — posobne prehode iz fortissimo na pianissimo in obratno — naravnost očarala.

VITANJE. Podpisano šolsko upraviteljstvo se tem potom Iskrene zahvaljuje vsem obiskovalcem, ki so se v tako obilnem številu udeležili prireditve tukajšnje sokolske mladične na Miklavžev veber. Posebna zahvala se izreka sosedom tovaršem iz Nove cerkve, ki se niso strašili hudega mrzla in dolge poti. Polhvala zaslubi tudi tukajšnje učiteljstvo, zlasti pa učitelja Korbar Franceta in Klavora Ado, ki sta s pripravljanjem darov, napravo oblek 6. janjetinu itd., storila mnogo več kot svojo dolžnost. Iskrena zahvala vsem darovalcem, ki so bodili v tem ali onem oziru prispevali. Posebna hvala pa: č. duhovščini, županji Matildi Vester, g. Josip Tepel, roždarstvu grofa Thurn in g. Bogdanu Pušču — Sokolsko upraviteljstvo.

MOŠKANCI. Sokolsko društvo je priredilo 6. t. m. srečano akademijo v proslavo ujedinjenja. Pred akademijo je nagovoril br. starosta Dako Makar občinstvo, ki je napočnil sokolsko dvorano do zadnjega kočička ter nato zaobljibil številne nove brašte in sestre. Po zaobljibah je nastopal pevski odsek, ki je pokazal, da ima vse poogoje za lep razvoj in ga je občinstvo navdušeno pozdravilo. Po pevskih tokalih so se vršili rastopi članov, članic, naraščaja in dečka, ki so bili zliti v lepo celoto in Iz katerih je bil simbolično prikazan boj našega naroda za osvoboditev. Nastopi so bili tako dovršeni, da le občinstvo ob velikem navdušenju zaktevalo ponovitev vseake točke. Ljubki so bil zlasti nastopi naraščaja in

Za vse vrste oblačil
do Božiča
znižane cene
pri priznano solidni tvrdki
J. Maček
Ljubljana

Danes zadnjikrat!
„Grozno prerokovanje zvezd“.

Velika senzacija! Novost! Kriminalna senzacija po romanu astrologije Elisabeth Ebertin

„Mars v mrtvašnici“

V glavnih vlogah Maria Minzenti, Olga Juškowa, Jack Mylong-Münz, Ferdinand Martini.

Danes ob 4., 1/6., 1/8. in 9. u.

Mladini neprimerno.

Jutri sen

Gospodarstvo

Javna seja Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani

Ljubljana, 11. decembra.

Danes dopoldne se je vršila redna javna seja Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, katero je otvoril v odsotnosti obolelega predsednika g. Ivana Kneza, zbornični podpredsednik g. Ivan Ogrin, ki je pozdravil načelnika oddelka ministra za trgovino in industrijo g. dr. Rudolfa Marna ter gg. zbornične člane, nakar je nazzanil, da je dolgoletni tajnik g. dr. Viktor Murnik stopil v pokoj. Zahvalil se mu je v imenu zbornice za neumorno delovanje ter izjavil, da je sedaj prevzel vodstvo zborničnih poslov velezaslužni tajnik g. dr. Fran Windischer, priznani gospodarski strokovnjak v Sloveniji.

Po teh nazzanilih predsedstva je zbornični tajnik g. dr. Fran Windischer poročal o zborničnem

pospeševanju obrti in trgovine

Izjavil je, da je za točno poslovanje obrtov zadrug, trgovskih gremijev in zadrug ter višjih organizacij njihovih velikega praktičnega pomena razpolaganje z izvežbanimi zadružnimi funkcionarji. Med drugim je opozoril na uspešno tečaj za zadružno funkcionarje v Ljubljani in Mariboru. Prisodnjeno leto se bodo takci tečaji vrstili v Bratislavah, Ptaju, Šoštanju in Ljutomeru.

Nadalje se priredi poseben tečaj za učitevje in učitelje na obrtnih nadaljevalnih v trgovskih nadaljevalnih šolah. Zbornica je izdala dve lepi naslovni knjigi: »Seznam eksportnih in importnih tvrdk« ter »Seznam industrijskih in večjih obrtnih podjetij«, dalje dve strokovni učni knjigi profesorja Podkrajška: »Obrtno računstvo za stavbo, umetno in strojno ključavnictvo ter za železolivstvo« in »Računstvo za oblačilne obrte«. Pripravlja se pa že tretja knjiga izpod peresa istega pisca, to je »Obrt na knjigovodstvu za oblačilne obrte«.

Temu je sledilo poročilo.

o zborničnem delovanju v dobi od 1. maja do 10. decembra

1925.,

ki ga je podal zbornični tajnik g. Ivan Mohorič. V obširnem referatu omenja najprej, da je v preteklem polletju bila za zbornično področje med zunanjopolitičnimi dogodki najvažnejša zaključitev gospodarskih pogajanj glede Reke s kraljevino Italijo, po tem zaključitev trgovinske pogodbe in raznih drugih gospodarskih konvencij z Avstrijo ter nadaljevanje gospodarskih pogajanj z Mađarsko.

V notranjegospodarskem oziru karakterizira dobo po zadnji plenarni seji nadaljnji porast dinarja, ki znaša celoletno v letu šezdom letu 42 odstotkov, in s tem otežjanje konkurence domače proizvodnje na inozemskih tržiščih. Poleg tega sta poostreno izterjavanje davkov in davčna preobremenitev znatno poostrial naš gospodarski položaj.

V isti dobi je zabeležiti za naše gospodarske razmere dva važna mejnik: uveljavljenje nove carinske tarife, ki je stopila 19. junija t. l. v veljavu in izvedba železniktarifne reforme, ki je stopila s 1. oktobrom t. l. v veljavu. Z novo carinsko tarifo se je ukinil naši industriji in obrti znaten del ugodnosti carine prostega uvoza in izvoza, sirovin in obrtnih potrebnih ter se je na ta način podražili tudi proizvodnja. Povišanje carinskih postavk v naši tarifi pa je bilo le prehodnega značaja, ker je finančni minister že sredi julija znižal carinski nadavak in se je obenem z novo carinsko tarifo uveljavila tudi že lani meseca avgusta v Beogradu sklenjena carinskotarifna pogodba med našo kraljevino in Italijo.

Obnovila so tudi trgovinska pogodba z Avstrijo. Zbornica je pogajanjem sledila z najživahnjejšim interesom, ker je bila tu v proračunu skoro celokupna industrija Slovenije. Kljub vsemu prizadevanju zbornice pa se je ratificirala in s 16. septembrom uveljavila neizpremenjena carinskotarifna pogodba z Avstrijo v oni obliki, kakor je bila dogovorjena v začetku meseca junija na Dunaju.

Dalekočešne važnosti za naše obrtno in industrijsko proizvodnjo kakor tudi za trgovinski promet je železniktarifna reforma. Z njo smo dobili končno enoten sistem računanja tarif za celo državo in se je končno odpravilo ločeno računanje tarif preko glavnih prog bivše južne železnice kakor tudi preko prog privatnih lokalnih železnic.

Poročalec g. Mohorič je razpravljal ob širjejo o raznih akcijah zbornice ter dalje med drugim omenil, da se mora glede blagovne klasifikacije ugotoviti, da se je včas zborničnih predlogov upoštevalo in da smo se približali po večini mirnodobni razvrstvi blaga. V jesenski sezoni se je pojavilo tudi znatno pomenjanje vagonov za izvoz lesa; v tem pogledu je zbornica uspešno posredovala. Zbornična lanskoletna akcija za zgradbo železniške zvezke Rožec-Krapina je imela popoln uspeh.

Ob vseh, da namerava Državna hipotečna banka ustanoviti podružnice v važnih gospodarskih centrih, je zbornica predila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v razpravi načrt zakona o Državni obrtniški banki. Ker predvideva zakonski načrt samo ustanovitev glavnih podružnic v Zagrebu, a po neje po potrebi le zestopova v Ljubljani in drugih mestih, je zbornica priredila anketu ter sklenila resolucijo, naj se ustanovi za Slovenijo samostojna podružnica v Ljubljani.

Pred Narodno skupščino je sedaj v

Iz življenja in sveta

Ekspedicija pod morsko gladino

Raziskovalec dr. Hartmann, ki se je nedeležil potapljanja pri Capriju, popisuje svoje vtise kot skrajno razburjajoče in fascinirajoče doživljaje.

Ko zležeš v potapljalni cilindru skozi zgornjo odprtino in se na sedežu uravnaš z dihalno masko, s katero je spomen tudi telefon, in ko se na signal »gotovo« začneš polagoma potapljamti, opazuješ skozi okence pred seboj lesketajoče vodne plasti – tedaj se zaveš, da si brez pomoči ukljeni v objem mokrega elementa. Toda očaruje te modri na vode, ki se zdi kakor bajno razsvetljen gigantski opal, okrašen s srebrno in svetlikajočimi vitkimi ribami.

Neverjetno, kako radovedne so rive. Od vseh strani se približujejo potapljalcu in se mu razkazujejo pred opazovalniki okencem. V spremstvu množine rib se celica z raziskovalcem nečutno pomika navzdol. Opal temni bolj in bolj in končno nastopi popolna tema, vsaj za potapljačeve oči. Jekleno okrogle celice je hladno kakor led, toda zrak v celici je še vedno prilenjen radi topote, ki jo povzroča aparati s kisikom. Še nekaj metrov in opasna cona je dosežena.

Naenkrat novo presenečenje: skozi temino morske globine se javljajo svetle točke v raznih barvah. Vedno več jih je. Svetleče rive, kakor zvezde, veče in manjše, spremniste v boj in krenjajo. Čim pa raziskovalec prizne svojo podmorsko električno luč, izginejo njihove svetlobne pojave, zato da se dajo na 50 metrov razdalje točno opazovati njihova temna telesa in sence. Svetloba potapljačevega reflektorja vabi rive trume v obližje in jih tako fascinira, da se zaletavajo druga v drugo, mnoge pa tudi trčijo ob cilinder s tako silo, da kakor mrtve zdrsnejo v globino.

Tajanstvena tišina napenja živčevje. Suh se poostruje do skrajnosti in neprjetno ga dirne vsak šum, povzročen z ventili ali dihalno masko. Lastni glas, s katerim po telefonijavljiva opazovanja, se raziskovalcu zdi kakor kričanje. Četudi je v resnicu le šepet. V ostalem pa potapljač v celici ne čuti nikakih neprijetnosti. Ne duši ga nikak pritisk, zrak se potom čistega kisika proti čisti in osvežuje, samo hlad narašča in po daljšem bivanju v globini postane vrlo občuten.

Povratek nudi nove senzacije. Povjavijo se močne vibracije vode, ki se svetlikajo kakor biseri. Polagoma zopet prodira dnevna svetloba. Vedeni kristal se pred očmi vnovič izpreminja v čudovitih nijansah, oživljen s številnimi ribami, ki pozna luč solnce in se zdijo srečnejše kakor njihove sestrice v globini. Za mešanimi ohubki olajšanja in obžalovanja stopi raziskovalec zopet na dan, pod sonce. Pridne roke razklopijo potapljalno in radovedne, vprašajoče oči pozdravijo moža, ki se vrača iz morske globine.

Konec pevke Jurjevske

Skrivnost nestanek berlinske operne primadone Jurjevske je s prihodom gospe Delije Reinhardtova v Berlin nekoliko pojasnjen. Gospa Reinhardtova, istih let kot Jurjevska, je bila intimna prijateljica nesrečne pevke. Glasom njenih izjav je živila Jurjevska s polkovnikom Brehmerjem v srečnem zakonu, a v zadnjem času se je je lotovala melanjih. Samomorilnih namenov ni pri njej opazil nikhe, sicer bi jo mož gotovo ne pustil same odpotovati.

Govori se sedaj, da se je Jurjevska pred odhodom iz Berlina posvetovala s svojim možem, če naj prebije dopust, katerega je dobila v operi, pri svoji materi v Dorphatu na Rusku ali v kakem Švicarskem letovišču. Odločila se je za Andromed, ker se ji je ta kraj zelo priljubil. Do dopusta ji je pomagal mož, polkovnik v. Brehmer, s tem, da je od-

dal v berlinskem predmestju na počti brzovojko s sporočilom, da je njeni mati hudo bolna. Na ta način je dobila pevko takoj zaželeni dopust. Radi tega telegrama so nastale usodne pomote in kriva tolmačenja nevkinega nestanka.

Polkovnik Brehmer, ki je pomagal ženi do dopusta, pa nikakor ni slutil njenih naklepov. Tako pa posloviti je Jurjevska oddala na pošti pismo, v katerem je možu sporočila, da hoče izvršiti samomor. Prosila ga je obenem, naj zamolči resnico o činu, za katerega se je odločila. To pismo je Brehmerja silno potrlo. Sel je takoj h gospé Reinhardtovi in se že njo odpeljal iskat svojo ženo. Usoda je hotela, da sta prišla oba prepozno. Jurjevska že ni bila nikjer več. Ko je v. Brehmer stal na mostu, s katerega je baje Jurjevska skočila v reko, se ga je lotila takšna otočnost, da so ga le s silo spravili nazaj v Švicarski hotel. Jurjevska ni bila morfinistka in ni imela tudi nobenih drugih narkotičnih sredstev.

Tako opisuje konec Jurjevske ga. Delija Reinhardtova. Berlinska kriminalna policija na klub temu še ne miruje in nadaljuje svoja poizvedovanja. Po povratku iz Švice je zaslila v. Brehmerja in go. Reinhardtova. Soditi je zdaj, da je drugačen konec kot samomor izključen. Edine pomiske vzbua le to, da se triplje pokonice še ni našlo.

Naknadno se ugotavlja, da se je Jurjevska v zadnjem času intenzivno bavila z okultističnimi vprašanji. Čitala je teozofskie spise in to je baje zmedilo pamet. Zelo negativno so vplivali na Jurjevsko tudi zadnji dogodki v družini njenih sorodnikov na Rusku. Nieman svakinja je radi ustrelitve moža no boščevikih zblaznila, o njenem 7letnem otroku ni bilo nobene vesti. Verjetno je, da je vse to umetno tako deprimiralo, da si je sklenila vzeti življenje.

„Untauglich“

Na Dunaju britiska zima, pomanjkanje, breznoselost. Tisoči mladih ljudi so praznih rok in si želijo zavjetja kjer koli, vsai pri soldatih. V sredo zjutraj so se na Dunaju pričeli nabori za milico. Že od ene ure so se navzlic hudejmu mrazu začeli pred lokalni nabornimi komisijami zbirati prostovoljci. Kakor v vojnem času prestradano ženske za krušenje nakaznice, tako zdaj dunajska morska mladina za nabore in za milični komisiji.

Toda že početne ure pregledovanja so podale žalostno sliko bede, ki vladajo v dunajskih širokih plasti. Komisija je zaporedno odklinila kandidate. Radi oslabelosti in izstradanosti. Potrdila je le 10 odstotkov, vse druge pa zavrnila: „Untauglich! ...

«Untauglich» je za Dunaj vrlo karak-

teristična beseda. Z njo je po starci, kr. soldaški terminologiji obeleženo bedno stanje, ki ga od prevrata dalje preživlja Dunaj, posebno pa njegova mladina, ki se more drugam kakor na ulico.

Novi ljubčki velikomestnih dam

Bogate Američanke si zdaj namesto psičkov ali mačk vzgajajo krotke opice, najnovejše mlade šimpanze, ki sicer niso posebno ljubke, zato vrlo zabavne živalice.

X Arhivi carja Nikolaja II. V Petrogradu so našli del arhivov carja Nikolaja II. Med najdenimi dokumenti je carjeva korespondenca z angleškim kraljem Jurjem iz leta 1916, kakor tudi do sedaj še nepoznano Poincarejevo pismo, ki govori bale o stavki francoskih socialistov do vojne. Pisimo je bilo poslano v času, ko je Albert Thomas v diplomatski misiji potonal v Rusijo.

X Policijska razstava. Prusko notranje ministrstvo priredilo sporazumno z vodstvom berlinskega vzorčnega sejma prihodnje leto v Berlinu policijsko razstavo, ki bo v času od 25. septembra do 10. oktobra.

X Strašno dejanje blezne mater. V Bauernwitzu pri Vratislavu se je neki mladi ženski, mater dveh otrok, omračil um. V navalu blaznosti je mati vrgla svojo tri-

Kaznovane kitajske taticice

Na Kitajskem je bilo tako na ta način, kakor na naslednje fotografije ter jih razstavilo javnosti na ogled in v svarilo.

se razlezle štrom mleč domovine in celo po Avstriji okrog. Prekrstile so me končno iz princa za angleškega lorda – in pri tem je ostalo.

Izpostavlka me je to še zavabalo, toda pozneje je ta komedija celo škodila mojemu osebnemu kreditu. A kaj sem hotel. Volove lahko vežeš za rogove, ženske pa za lezik ne moreš. Vem, da je nevesta mojega prijatelja blebela po Ljubljani in vse mogiče stvari z Bledu. Morda nekoliko iz hudočnosti. Še bolj pa do naravi in tudi nekaj zavisti je bilo zraven. V ostalem pa je tudi ona igrala na našem odru in mi je bila koleginja.

Ampak, ko enkrat postaneš narodna starina, nimaš povoda, da bi oporekal. Če te opaziš »legendarnost«. Danes kaj rad poslušam take in enake bajke o sebi, da tako vsej vem, koliko se je »fame« napredlo okoli mene.

V mladosti sem mnogo počajal na Bled, saj sem med Blejci imel obilo prijateljev, ki so me prav radi imeli v svoji družbi.

Spoznal sem se tudi z rajkinim Malnarjem, kjer sem prav često zatrakoval v njegovih družbi. Vabil me je, naj bi se stalno naselil na Bledu in celo nevesto mi iz Izbirala.

Malnar je dobro razumel reklamo in je pridno vršil propagando za Bled. Pozimi pa neosečal Dunaj, vozil na se tudi v Anglijo, kjer se obenem vabil osebnosti z zveznimi imeni in češkovnimi književniki na letovišče na Bledu. S čemer ni hotel koristiti samo svojemu hotelu, marveč je vobče skušal Bledu dati prav-

v kolorit. Niegova potovanja in vabila so imela uspeh in so teh odlični gostje plačevali s hotelskimi računi.

Krasnega dopoldne počajala z Malnarjem po njegovi esplanadi. Nasproti nama pride cela vrsta njegovih gostov. Billi so, kolikor se spominjam: knez Porzia, grof Beckers, grof Kamilo – priljubka se več ne spominjam – ter še druga aristokrata. Z njimi so se bile tudi dame: starikava grofica Beckersova, nar mladih komtes, v sredini cele družbe na biser lepote kneginja Porzia, kakor kraljica obdala s svojim spremstvom.

Ko se sestanemo, me Malnar predstavi z besedami:

«Meine Herrschaften, hier stelle ich Ihnen einen slovenischen Schauspieler vor!»

Poklonil sem se: «Danilo.»

Kneginja Porzia me premotri s svojo lornjeto in zine s svojim sladkim glasom: «Ein interessanter Name! – obenem pa mi je ponudila svojo roko v doljih. Približajo se še ostali in uboga aristokracija, nje hindega sluček stiskar zloglasnemu Danilu, katerega je pozneje fama menda ravno zaradi tega sestanka z aristokracijo krstila za bleškega princa von Wannsee.

V razgovoru sem se moral smehlajše čudit načinom vprašanja o Ljubljani in našem gledališču. Ti ljudje so pač poznali Ljubljano iz Baedekerja in v ozvezjih imen in češkovnimi književniki na letovišče na Bledu. S čemer ni hotel koristiti samo svojemu hotelu, marveč je vobče skušal Bledu dati prav-

letno hčerko v reko Zinko, ki se izliva v Odro, potem pa je še sama skočila v valovo. Pri zadnjem činu je potegnila s seboj tudi svojega obletnega sinčka. Na njegove kllice so ljudje potegnili iz vode mater in oba otroka. Vendar je deklec bil že mrtvo, mati in deček pa sta izdihnila v bolnišnici.

? Morala? naše družbe. ?

Porote

Maribor, 11. decembra.

Tat pod posteljo

France Železnik, 23-letni brezposelni delavec iz Sp. Sečovega pri ptujskem okraju je meseca marca pobegnil v Avstrijo, mesto da bi odrnil k vojakom, in ostal tam do 10. oktobra. Tu dan je po lastni izjavni prekoračil pri Prevaljah na slovensko državo ter potoval brez vsakih sredstev proti Celju, od tam v Rogatci ter se priklatil 14. oktobra zvečer v Ptujsko goro.

Tankaj je v gostilni Viktorja Stefanioza zaslila harmoniko, kar ga je napolito doleglo, da se je ustavil in si ogledal prilike. Ker se mu je zdelo za tativno priložnost zelo ugodno, se je utihotapl v pripravo spalne zakonce Stefanioza in se skril pod posteljo. Stefaniozova žena je prišla ravno takrat v spalnico in vzel iz zaklenjenega omariča denar. Ko sta kasneje legla zagonca spat in odložila ključ od omariča, kjer se je nahajal denar, na nočno omaričo ter zaspala, so je Železnik na tistem spalil do nočne omariče, vzel raznej klic, odpril z njim omaričo ter vzel še denarnico z vso gotovino. Nato je se pograbil par Števjev, telovnik, klobuk, suknjo, hlače in dežnik ter potem neopoden izginil. Z ukrašenim denarjem je odšel v Celje, kjer je dva dni rajal in zapravil denar, dokler ga ni zasačila policija.

Oskodovan Viktor Stefanioz je izjavil, da mu je bila ukrađena listnica, v kateri je bilo 30.000 Din gotovine, ostali ukrajeni predmeti pa so vredni okoli 800 Din. Obtoženi France Železnik je svojo krivdo v polnem obsegu priznal. Bil je obsojen na 3 leta težke ječe, po prestani kazni pa pojde v prisilno delavnico.

Star prijatelj zaporov

Trgovski potnik Josip Serko iz Podkloštra je še pri polni življenjskih silah, vendar skrajno delameržen. Dvakrat je bil že kaznovan radi potepušča, dvakrat je sedel radi tativne in bil že neštetokrat v preiskavah, a se mu je vedno posrečilo izbegniti kazni. Spanjevalo ga ni tudi zadnjih do 14. julija t. l. trajajoči preiskovalni zapor. Že dve dni je nekdan svojim tovarisom vstopil v trgovino trgovca Semčarja v Ljutomeru, kjer se je ravno spravil na pilalno mizo, v kateri je bilo okoli 25.000 Din denarja. Vlomila sta bila zasadeni pri delu, vendar sta še pravcočno skočila čez dvorišče na vrt in čez ograjo na ulico ter se spustili v beg. Serko je v bližini ornatih postajal vječ oroznik Kolarč, dočlan je njegov tovaris ušel.

Obdolženec dejanje in krivdo zanika, čeprav je celo v zavarovalnem zaporu pri-

Vremensko poročilo

Ljubljana, 11. decembra 1925.

Ljubljana, 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0-10	Padavine mm
Ljubljana . . .	7.	761.9	— 24	jug. zap.	obl.	21
Ljubljana . . .	14.	760.0	05	.	.	
Ljubljana . . .	21.	759.5	07	.	.	
Zagreb . . .	7.	760.8	— 30	brevz.	več. ias.	30
Beograd . . .	7.	761.5	00	.	več. obl.	
Dunaj . . .	7.	753.7	40	zap.	.	40
Praga . . .	7.					
Inomost . . .	7.					

Sol

—nik:
Nekoliko ribniških

(Konec)

»Ali da ne? Lopar sem in jajec na sredo mize! Za liter vina, da ga bom!«
 »Velja!«

Cof. In vsebina jajca se je razbrizgala na vse strani. Tudi jaz sem je dobil nekoliko na svoj radovedni nos!

»Ali sem stavo dobil, ali jo nisem?«
 »Nisi!«

»Sedem vragov, zakaj ne?«

»Zato, ker si bil tistikrat na teh, ko si jajce ubil, pa ne na mizi!«

A preden sta se še ta dva do dobrega poravnala, se je oglasti že tretji. »Jaz pa stavim, da nobeden od vas s senenimi vilami jajca ne ublie!«

»Ni vrag, da bi ga ne! Stavim liter vina, da ga bom!« se je takoj zoper nekdo odzval. »Še eno jajce sem, pa vi-le!«

Oboje so nagio preskrbeli.

»Kako bo jajce ležalo?« — »Kakor ti sam hočel!« — »Kaj? Kakor sam hočem, pa pravil, da ga ne bom?« — »S senenimi vilami nikoli!« — »Proklet se motiš!«

Sunil je in jajce se je razlilo.

»No, ali sem ga, ali ga nisem?«

»Pa ne s senenimi vilami!«

»S kakšnimi pa?«

»Ljuba duša, iz česa pa so te vile?«
 »Iz lesa!«

»Torej si ga z lesenimi vilami, pa ne senenimi!«

Vsi so potrdili, da je res tako. Zakaj Ribničan pritegne vedno istemu, ki se izkaže bolj bistroumaga in ki zna iz navadnega pojma izluščiti kaj novega. Da pa so bile vse te šalnice produkt hirnih domislekov in ne morda priučne in od drugih princešene, se mora sklepiti iz tega, ker so se ukale vse okoli enega in istega predmeta. Z jajcem se je začelo, z jajcem se je končalo. Končalo pa se je tako-le:

Oni stari, ki sem že gori govoril o ajem, oče mojega prijatelja — kajti v njegovi gostilni se je vršilo vse to — je hipoma posegl vmes in prizomnil: »Precej enih jajic ste mi že nobili! No, pa nič za to! Hvala Bogu, kokoš imamo, ki znesi vsak dan po eno jajce, povrh pa še toliko soli!« Pri tem je napravil iz obeh dlanj orglje in ga pomolil tja. Ker so starega vsi poznali, da je navahan kot malo kdo, si ni upal ničče precej reagirati na njegove besede. Po nekolikem preudarku pa se vendar nekdo ojunači in pravi: »Toliko soli da znesi? Ta je pa že bosa, če ni bila še nikoli nobena!« — »Pa stavi!« — »Stavim!«

»Tri litre vina!« — »Dobro, tri litre vina!« Zdaj pa sem s tisto kokošjo, da bomo videli čudež! — »Ni nič treba kokoši!« je odvrnil stari, napravil zoper prgiše in vprašal: »Koliko pa je tukaj soli?« »Nič!« se je začelo hkrati iz več ust. »Ali nisem potem prav vedal, ko sem rekel, da znese kokoš toliko soli?«

Stavo je dobil stari, ki se je povrh še sam najbolj od srca smejal.

Tako je šlo eno v drugo. Jaz za svojo osebo sem se takih po navadi hitro naveličal. Boli me je zanimalo, kadar je pravil kdo kake storije. Pravi mojster v pripovedovanju povedi je bil neki Makošer. Ce bi bil ta človek Študiral, bi bilo nedvomno kaj velikega postaloz nista. Mož je pravil po dve, tri ure vkljup, ne da bi se mu le enkrat beseša ustavila ali zataknila. Bil je velik, širokopeč in glas mu je bil močan, sonoren. Govoril je tako gladko, kot bi se bil vse na izust naučil. To je bil rojeni govornik pa tudi poet! Niegove povedi, dasi večinoma fantastične, so bile dolne toplofe in so segale v srečo. Še danes mi je žal, da nisem nikoli noben, pa vsem, da bi me obispali naši moralisti z najgoršimi pričami! Nekoliko manj nežna je tista o »črni lukanjih«, zato da je, če mogoče, še bolj nedolžna. Am-

da se ni nikdar zgodilo, da bi bil kdo med njegovim pripovedovanjem vstal in odšel, ali tudi le besedico črnih. Njegove povedi so bile vedno resne. Bili so pa drugi, ki so pripovedovali take, da so zbuiale gromek smeh. Seveda so bile dostikrat precej krepe in osoljene. Vsekakor so dobri vršile namen, ki so ga imele: Krajšati čas v pustih jesenskih in zimskih dneh.

Nič manj kratkočasno ni bilo, kadar so prišle na vrsto zastavice. Tudi ribniške zastavice so nekaj posebnega. Mnoge med njimi so sila — pikantne. »Ce boli gunca, večja punca!« oh, ta ni še nič! Naj pa precej povem, da pomeni »punca« tukaj štruco opresnega mašla. Današnje dni je treba, da je človek opren! Odkar je bila Golarjeva »Zapeljivka« na odru, je kočljivo, navajati kaj takega. Ampak tiste zastavice so pravzaprav vse čudno nedolžne! Pred otroci bi ih lahko pravil in tudi razrešil lahko, ne da bi se bilo batiti, da bi koga pohniš. Nedolžne so, doskrat celo nežne in srškane. Na pr. tistale: »Sreča vrh srca, pa...« No, če bi zapisal še tiste štiri besede, ki spadaš sem, pa vsem, da bi me obispali naši moralisti z najgoršimi pričami! Nekoliko manj nežna je tista o »črni lukanjih«, zato da je, če mogoče, še bolj nedolžna. Am-

pak povejo jo, ako si upaš! Jaz ne bi rad, da bi me zadeha Golarjeva usoda! Zanimiva je zadnja še posebno iz tega vzroka, ker se da razrešiti na več način. Jaz sem jo razvozil čisto po svoje, pa so mi potrdili, da je moja rešitev skoraj ravno tako dobra in skladna kot prvotna.

To pa je tisto čudovito pri takih stvareh, da jih nedolžnim brez pomislenja lahko noveš, pokvarilcem pa jih ne smeš! Vsekakor je način, kako ti kdo sprejme kako tako, kakšno so zgoraj omenjene narodne zastavice, naizanesljivejši pripomeček za to, da si na pravilu v moralnem pogledu svojo sodbo »njem. Dobri psiholog bo razločeval pri tem lahko vse polno nians in jih bo tužil moral, ali hoče, da ne bo delal krvice... Zakaj če bi gledal samo na to, kdo je zardel in kdo ni zardel, bi se lahko prav hudo motil!

Ce zbiramo narodne pesmi in pravljice, bi bilo prav, da ne pozabljamo tudi na narodne zastavice. Med Ribničani bi se jih nedvomno dobiti precej takih, ki bi bile prvorosten pripomeček za snoznavanje duševnosti našega naroda. Seveda bi se moralno zbiranje vršiti po načilih, ki se jih je držal pokojni Štrekelj pri zbirjanju narodnega blaga. S pruderi bi pri tem ne prišli daleč.

Veliko nagrado za 50.000 Din

lahko zanudite, ako ne čitate tega oglasa!

V svetu upeljave naših specijalnih parfumov smo se odločili za posebno

božično reklamno predajo,

ki bo trajala do 22 decembra t. l.

1 nagrada v skupni vrednosti	Din 50.000
2 nagrada po Din 10.000	Din 20.000
4 nagrada po Din 5.000	Din 20.000
2 nagrada po Din 2.000	Din 4.000
10 nagrad po Din 1.000	Din 10.000
41 nagrad po Din 500	Din 20.500

Onim, ki se bodo poslužili te reklame predajo, poklanjam sledče velike nagrade, ki se na željo dobitnika izplačajo tudi v gotovini.

Tekmovanje za navedene nagrade se lahko udeleži vsakdo, kdor nam po pošt. nakaznici ali v denar, pismo pošte Din 65, nakar dobi poštino prosti 1 karton 6 specjalnih flaconov različnega fija, »ODEON« parfuma (v običajni vredn. 90 Din.)

V svetu tekmovanja za razpisane nagrade je vsaki pošiljki priložena zapira kuverta s kuponom opremljenim s tekočo številko, kakor tudi načrt o razdelitvi nagrad, s katerim soglaša vsak naročnik. Vlaganje kuponov se vrši pod nadzorstvom kr. notarja.

Da pa naše odjemalce v vsakem oziru zadovoljimo razven omenjenih 60 velikih nagrad poklanjam prvin 15.000 naročnikom še nadaljnjih

5000 posebnih manjših nagrad v skupni vredn. Din 450.000.

Z ozirom na veliko število teh posebnih nagrad odpade povprečno na vsakega tretjega naročnika po 1 posebna nagrada. Vrhulega je pa dana seveda tudi možnost, da razven te pripade nanj še ena izmed gorenjih velikih nagrad.

Ker je število navedenih posebnih nagrad omejeno na 5000 dobitnikov ter je pričakovati zelo velike udeležbe Vam priporočamo, da se za udeležbo božične reklamne prodaje takoj odločite!

Razdelitev nagrad prične 5. januarja 1926.

Naročila je tečno nasloviti na:

»ODEON«, tovarna kosmetičnih izdelkov in parfumov
Ljubljana, Vegova ulica štev. 8a

Zahvala.

Ob bridi Izgubi našega Iskreno ljubljenega soproga, očeta, deda, tasta, svaka, gospoda

Gašperja Janežiča
višjega sodnega uradnika v pokolu

se najprišnje zahvaljujemo za mnogobrojne izraze iskrenega sočutja, za poklonene krasne vence in cvetje ter obilno sprmstvo nepozabnemu pokojniku na njegovi zadnji poti.

LJUBLJANA, 11. decembra 1925.

Žaljuči ostali.

Marija Sladonja roj. Pavešić javlja v svojem in v imenu svojih otrok Dragana in Branke, da je njen nadvse ljubljeni in nepozabni soprog in oče, gospod

Davorin Sladonja
ravnatelj Slovenske banke*

danes ponoči po kratki, mučni bolezni, v starosti 42 let, izdhnil svojo blago dušo.

Pogreb predragega pokojnika se bo vršil v soboto, dne 12. decembra ob pol 4. popoldne iz Leoniča k Sv. Križu, kjer se bodo zemski ostanki položili k večnemu počitku.

Prosi se tihega sožalja.

Ljubljana, dne 11. decembra 1925.

Marija Sladonja.

Največji trgovski uspeh

za Božič in Novo leto

se po vsem svetu opaža samo v onih predmetih ter v onih obratih, ki opozarjajo kupajoče občinstvo za praznike nase z oglasti. Kdor hoče pri nas najuspešnejše oglašati, stori to z

oglasti v »Jutru«

Snežni čevlji dospeli

dober se pri tvrdki M. Trebar Ljubljana, Sv. Petra 6.

Pri pismenih naročilih treba navesti številko čevljev. — Pošilja se po povzetju.

POZOR, TRGOVCI!

Ne zamudite si pri nas ogledati za bližajočo sezono:

Velikansko izbiro okraskov za božično drevo; lameta, zlata pena, čarobne sveče, svileni papir, krep papir, barvani papir eno in dvostranski, zlati in srebrni papir

Kasete in mape za darila

Albumi za dopisnice in poezije 7127a

Božične in novolete dopisnice

Goričar & Leskovšek, Celje.

Veletrgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami.

RADIO- baterije privredni proizvajajo. Vatra - akumulator, MARIBOR,

(Stabilne baterije Tudor London), Strossmayerjeva ulica 3.

Upravni svet in ravnateljstvo Slov. banke v Ljubljani javljata tužno vest, da je njihov ravnatelj, gospod

Davorin Sladonja

danes ponoči ob 1. uri nenadoma preminul.

Pogreb se vrši v soboto, 12. decembra ob pol 4. iz Leoniča na pokopališče k Sv. Križu.

Blagopokojni nam je bil nadvse visten, zvest in požrtvovalen sodelavec, kateremu ohranimo trajen in hvaležen spomin.

Lahka mu zemlja!

Ljubljana, dne 11. decembra 1925.

Upravni svet in ravnateljstvo Slovenske banke.

Božična darila

po znižanih cenah

v solidnem blagu in veliki izbiri Vam nudi trgovina perila in modrega blaga

Josip Lenard, Ljubljana,

Dunajska cesta 20.

Pri izdatno znižanih cenah moških srajce še 10% popusta do Bežiča.

727a

Prva slovenska izdelovalnica perila

priprava

za Božič — perilo za dame